

Yrkande
Särskilt yttrande
KS 2020-08-19
Ärende: 2.1.11

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet,
Kristdemokraterna

Återremissyrkande angående – Revidering av Göteborgs stads riktlinje avseende individuellt ekonomiskt bistånd.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att återkomma till Kommunstyrelsen med förslag på förtydligande samt skärpning av stadens bistånd till hyreskostnader för andrahandsuthyrning och inneboendeförhållanden i syfte att motverka svarthandel med hyreskontrakt, otillåten andrahandsuthyrning och uttag av överhyror av andrahandshyresgäster och inneboende.

Yrkandet

Göteborg har idag en bostadsmarknad med bostadsbrist där många hushåll riskerar att utnyttjas av svarthandel med hyreskontrakt och oskäliga hyror som inneboende. Socialtjänsten har en viktig roll för att motverka att hushåll med ekonomiskt bistånd utnyttjas och tvingas betala oskäligt höga hyror. Ett förtydligande av stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd vad gäller hyreskostnader kan vara en del av lösningen för till att få bukt på den illegala hyresmarknaden.

Bostadsbolagens arbete med dessa frågor, kommunala såväl som privata, är även de en del av lösningen. Framtiden AB har tagit krafttag vad gäller otillåten andrahandsuthyrning och svarta kontrakt. I samarbete med Störningsjouren utreds misstänkta oegentligheter och otillåtna andrahandsuthyrningar. Under januari till oktober frigjordes 480 kontrakt inom tre kommunala bostadsbolag. Det arbetet vill vi förstärka ytterligare. Privata aktörer har ökat sitt trygghetsarbete samt kontrollerna för att frigöra fler förstahandskontrakt.

Utredningen ska innehålla förslag på förtydligande och skärpning vad gäller bistånd till hyreskostnader. Barnperspektivet ska särskilt beaktas i utredningen.

Yrkande
2020-06-11

Ärende nr 2.1.3

Yrkande angående – Revidering av Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige: /

1. Ta bort rubriken ”**Högtider, utökat försörjningsstöd**” i de reviderade riktlinjerna. Rätten till fördubblat försörjningsstöd under två valfria högtidsdagar utgår.
2. Låt rubriken ”**Bistånd till resor**” stå kvar, ersätter med ny undertext om förändrade riktlinjer och förtydligande information om individuella beslut för bistånd till lokala resor enligt fastställd budget 2020.
3. I övrigt godkänna tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Högtider, utökat försörjningsstöd

Hushåll med barn, som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har i dagsläget rätt till utökat försörjningsstöd under motsvarande två (2) valfria högtidsdagar under en 12-månaders period. Under dessa dagar fördubblas dagsnormen enligt riksnormen för respektive hushåll. Sverigedemokraterna finner det ekonomiskt ohållbart att upprätthålla den här sortens bistånd och vill därför att det tas bort ur riktlinjerna för bistånd. Familjer med dessa behov kan istället vända sig till frivilligorganisationer och föreningar och därifrån äska pengar till att fira högtider.

Bistånd till resor

I kommunfullmäktige budget för 2020 beslutades en förändrad inriktning för det ekonomiska biståndet till lokala resor från ett generellt bistånd till ett individuellt behovsprövat bistånd. Det är sunt, men vi motsäger oss att rubriken i de reviderade riktlinjerna för individuellt ekonomiskt bistånd gällande resor nu har tagits bort.

Rubriken ”**Bistånd till resor.**” bör stå kvar och då istället förtydligas med information om förändrade riktlinjer. Detta för en likvärdig och rättvis bedömning staden över, vad avser eventuella bistånd till resor.

Sverigedemokraterna välkomnar en strikt bedömning för fria resor. Vi bedömer inte att det enligt rättspraxis finns stöd för att i alla biståndsärenden inkludera fria resor inom kommunen. De som har behov av månadskort för att kunna ta sig till ett arbete eller är i behov av ett månadskort, kan efter bedömning beviljas detta.

De som inte har ett behov som tvingar dem till regelbundna resor dagligen kan beviljas bistånd efter behov. Ett månadskort räcker till en familj där bägge är arbetslösa eller en viss summa per månad för att kunna gå på inbokade anställningsintervjuer.

Bistånd till resor ska alltid ställas i relation till vad tex egenförsörjande sjukskrivna, pensionärer, eller arbetslösa har råd med idag.

Yrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

2020-06-11

2.1.3

Yrkande angående – Revidering av Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt bistånd i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande fastställs med nedanstående tillägg:

”Bistånd till resor

Enligt Socialtjänstlagen ska försörjningsstöd beviljas för arbetsresor. Göteborgs Stad utgår från en något mer generös biståndsnorm. Bistånd till kostnaden för lokala resor med ett periodkort (Kommunladdning 30 dagar Göteborg) per månad kan i de flesta fall anses vara nödvändigt för att den enskilde skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå.”

2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att uppdatera vägledning för ekonomiskt bistånd, stycket under rubriken Ungdomars arbetsinkomster, till följande:

”Enligt Socialstyrelsens handbok får hemmavarande ungdomars inkomster som överstiger ett prisbasbelopp räknas av vid beräkningen av ekonomiskt bistånd. Göteborgs Stad väljer en något mer generös tillämpning. Inkomster av tjänst eller praktikplats för hemmavarande barn under 18 år, eller ungdom (under 21 år) som fortfarande är inskriven på gymnasieskola, ska inte medräknas som inkomst vid beräkning av ekonomiskt bistånd till familjen, oaktat den summa som den unga erhåller i lön.”

Yrkandet

Socialtjänstlagens första paragraf fastslår att förutom att främja sociala och ekonomiska villkor ska socialtjänsten även främja jämlikhet i levnadsvillkor och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Förändringen av riktlinjen gällande bistånd till resor kommer att försämra alla dessa möjligheter för många människor. Möjligheten att resa lokalt är viktig för alla göteborgare oavsett ekonomiska förutsättningar, oavsett om man har ett arbete eller inte. Precis som fackförbundet Vision har påpekat skapar den nya riktlinjen kring resor svårigheter särskilt för barnfamiljer. Föräldrar behöver ha möjlighet att åka kollektivt med sina barn till skolor och fritidsaktiviteter, och människor i alla åldrar ska kunna utträta ärenden eller åka och hälsa på en vän eller släkting på andra sidan staden. Göteborg är en geografiskt utspridd stad där det inte går att promenera eller cykla överallt, tillgång till kollektivtrafiken är nödvändig för många av våra invånare.

Att strama in riktlinjen för vilka som ska kunna få bistånd för resor inom kollektivtrafiken är ett stort steg bakåt. Bedömning av ekonomiskt bistånd görs redan individuellt, i detta ingår bedömning av om det finns behov av bistånd till månadskort. Vi rödgrönrosa anser att normen ska vara att bevilja månadskort när det finns behov. Detta arbetssätt minimerar också administrationen för både klienten och handläggaren med att löpande redovisa kvitton för enstaka resor.

Att ungdomar som bor hemma får jobb och börjar tjäna sina egna pengar ska ses som något uteslutande positivt för både ungdomen och familjen. Ungas insteg på arbetsmarknaden ska alltid uppmuntras och intjänade pengar för barn under 18 år eller ungdomar upp till 21 år som går på gymnasiet ska inte räknas med i beräkningen av ekonomiskt bistånd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande föreslår att inkomst som överstiger ett prisbasbelopp endast ska räknas av gentemot den ungdom som har arbetsinkomsten, men i praktiken blir det en effekt på hela hushållets ekonomiska situation när ungdomens del i hushållets utgifter påverkas. Det är inte ett lagkrav att räkna av summan som överstiger prisbasbeloppet, handboken beskriver det som något som *kan* göras. Göteborgs Stad bör fortsätta ha en något mer generös tillämpning av hur ungdomars inkomster beräknas när det gäller familjer som har ekonomiskt bistånd och redan lever med små ekonomiska marginaler. Det kan också ha en positiv effekt på både ungdomens liv och hälsa, samt ungdomens möjligheter till framtida egen försörjning.

När riktlinjer för arbetet uppdateras bör det vara utifrån invånarnas behov och med målet att uppnå goda effekter i arbetet. Att styret i Göteborg vill lägga sig på den lägsta nivån inom vad Socialtjänstlagen tillåter visar en låg ambitionsnivå som kommer att ha skadliga effekter på både kort och lång sikt. Vi rödgrönrosa anser inte att problemet är att Göteborg Stad har varit för generös eller att riktlinjerna varit felaktiga, utan att styrets budget inte räcker till ett trygghetssystem som utsatta människor kan lita på. Därför föreslår vi att Göteborgs Stad fortsätter att arbeta utifrån den tidigare inriktningen för ekonomiskt bistånd gällande lokala resor samt behåller nuvarande inriktning i vägledningen kring hemmavarande ungdomars inkomster.

Återremiss yrkande

(D)

2020-06-12

Ärende nr:2.1.3

Återremiss yrkande angående – Revidering av Göteborgs stads riktlinje avseende individuellt ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Revideringen av Göteborgs stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd (bilaga 4) förtydligas med följande för andrahandsuthyrning:
  - a. Det ska alltid krävas ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt.
  - b. Det ska alltid uppvisas ett skriftligt avtal mellan sökande och förstahandshyresgästen.
  - c. Den sökande ska vara folkbokförd på adressen.
  - d. Hyresvärden ska vara folkbokförd på annan adress.
2. Revideringen av Göteborgs stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd (bilaga 4) förtydligas med följande för inneboendeförhållanden:
  - a. Det ska alltid finnas ett skriftligt kontrakt mellan inneboende och förstahandshyresgäst.
  - b. Den inneboende ska vara folkbokförd på adressen.
  - c. Det ska framgå hur många rum som den inneboende disponerar.
  - d. Det ska i kontraktet framgå vad som ingår i hyran.
3. Revideringen av Göteborgs stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd (bilaga 4) förtydligas med följande:
  - a. För att utredning om rätt till hyreskostnad ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av försörjningsstöd behövs ett samtycke från klinten att handläggaren får kontakta förstahandshyresgästen för att kontrollera att hyran inte betalas ut som försörjningsstöd till densamma. Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet. Samtycke ska inhämtas för detta.

Yrkandet

Vi behöver förtydliga skrivningarna avseende andrahandsuthyrning och inneboendeförhållanden så att de som söker ekonomiskt bistånd för hyreskostnader inte utnyttjas i sin utsatthet och blir indragen i olagliga hyresrelationer.

Den enskilde ska alltid uttömma möjligheten till ersättningar från andra myndigheter. Om ett godkänt andrahandskontrakt saknas kan hushållet gå miste om bostadsbidrag.

I den förändrade skrivning vi yrkar på har vi kopierat Södertälje Kommuns ”Riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd” senast antagna version 2019-11-11.

Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet. Här hänvisas till att det finns flera situationer som kan motivera denna typ av kontroll nämligen om hyresnivån är oskälig samt om det finns skäl att misstänka att den faktiskt utnyttjade bostadsytan inte överensstämmer med den bostadsyta som i praktiken används.

Göteborg stad ska så långt det är möjligt ha tydlighet i gällande riktlinjer.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-03-16

Diarienummer 0478/20

Handläggare

Kaj Larsson

Telefon: 031-3680160

E-post: Kaj.Larsson@stadshuset.goteborg.se

Revidering av Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande fastställs.

Sammanfattning

Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt bistånd fastställs av kommunfullmäktige. Revidering av riktlinjen sker när ett behov initieras på politiskt initiativ, förändrade prejudikat eller förändrad lagstiftning. Senaste revideringen skedde 2019. Kommunfullmäktige fastställde i budget för 2020 en förändring avseende inriktning för lokala resor från ett generellt bistånd till ett individuellt behovsprövat bistånd.

Stadsledningskontoret har i enlighet med budgetskrivningen lämnat förslag till revidering av riktlinjen. I samband med revideringen har även ett förtydligande gällande bibehållet ekonomiskt bistånd vid kortare studier som Göteborgs Stad utarbetat. Stadsledningskontoret bedömer att de föreslagna förändringarna av Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt stöd förtydligar kravställning på den enskilde och inriktningen för rätten till det ekonomiska biståndet. De förändringar som föreslås står inte i konflikt med gällande lagstiftning utan snarare är en anpassning gällande lagstiftning och tillämpningar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En förändrad inriktning avseende bedömning avseende lokala resor har en positiv påverkan på den kommunala ekonomin. Den prishöjning av periodkorterna i Göteborg som skedde hösten 2019 hade inneburit en kostnadsökning på 16 mnkr på årsbasis med en oförändrad biståndsbedömning. En individuell biståndsbedömning beräknas ha en samlad positiv ekonomisk effekt på 30–50 mnkr.

Kompetensförsörjning är avgörande för Göteborgs Stads ekonomiska utveckling på lång sikt. Utan en god sådan finns en risk att den ekonomiska utvecklingen i staden inte utvecklas som staden behöver. Möjligheten till kompetensutveckling för de som har en svagare ställning på arbetsmarknaden, behöver stimuleras ytterligare.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

En förändring av biståndsbedömningen avseende lokala resor från ett generellt bistånd till ett behovsbedömt bistånd kan ha en påverkan på den sociala dimensionen. Faktorer som närhet till livsmedelsbutiker, möjlighet till aktiv fritid samt möjlighet till att stödja barnens fritidsaktiviteter kan påverkas. Möjligheten att leva som andra kan påverkas med en alltför snäv bedömning av biståndsbehovet.

Av de klienter som är långtidsberoende av försörjningsstöd saknar ca 6 600 personer erfarenhet från arbetsmarknaden de senaste två åren, 75% av dem har högst en grundskoleutbildning. Under 10 procent har erfarenhet från arbetsmarknaden de senaste två åren. Dessa faktorer kräver en omfattande resursförstärkning av den enskildes kapaciteter vilket innebär stöd under en längre period från socialtjänsten och arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen.

Kompetenscenter inom arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen uppger att 60–70 % av deras inskrivna deltagare har högst en grundskoleutbildning och ett eftersatt kompetensutvecklingsbehov.

En fjärdedel (ca 2400 ärenden) av de som månatligen uppbär ett ekonomiskt bistånd är barnfamiljer. Per månad lever i genomsnitt 5 300 barn under 18 år med knappa ekonomiska resurser då föräldrarna uppbär ekonomiskt bistånd under längre eller kortare tid. Att inte ha samma förutsättningar som sina vänner och klasskamrater påverkar ett barns självbild och möjligheter i framtiden. Forskningen är tydlig att föräldrars arbetsliv påverkas barnens bild av möjligheten att arbeta i framtiden. Särskilt stark påverkan har döttrar till kvinnor med utländsk bakgrund. Utifrån ett jämställdhetsperspektiv är dessa två grupper viktiga.

Samverkan

En facklig referensgrupp har utsetts genom CSG. Samverkan i CSG genom information, samverkan kommer att ske 2020-05-14.

Bilagor

1. Hemställan Västra Göteborg 2020-02-26
2. CSG protokoll 2020-05-14
3. Nuvarande riktlinje individuellt ekonomiskt stöd
4. Reviderad riktlinje individuellt ekonomiskt stöd

Ärendet

I Kommunfullmäktiges budget 2020 innehöll en inriktning som medförde en översyn av Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt bistånd. En översyn och revidering av riktlinjen har skett.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad har en riktlinje gällande individuellt ekonomiskt bistånd som fastställs av kommunfullmäktige. Revidering av riktlinjen sker när ett behov väckts på politiskt initiativ, nya prejudikat eller förändrad lagstiftning. Kommunfullmäktige fastställde nu gällande riktlinje 2019-05-23.

I Kommunfullmäktiges budget 2020 fastställdes att biståndsbedömningen avseende rätten till ekonomiskt bistånd till lokala resor skulle vara individuell.

Stadsdelsnämnden i Västra Göteborg hemställde till kommunstyrelsen 2020-02-26 §136 att riktlinjen för individuellt ekonomiskt stöd skulle förändras. Nämnden lyfte i sin hemställan fram lokala resor, ungdomars arbetsinkomster samt möjligheten att fullfölja gymnasiestudier för de som är långtidsberoende av försörjningsstöd.

Stadsledningskontoret har i samband med översynen av riktlinjen genomfört redaktionella förändringar och vissa förtydliganden.

Beredning av ärendet

Stadsledningskontoret har i beredningen av ärendet haft dialog med berörda förvaltningar.

Omvärldsbevakning

Stockholms Stad fastställer i sina riktlinjer för ekonomiskt bistånd att en sökande ska beviljas bistånd till SL-kort utan biståndsbedömning. Det finns en möjlighet att studera med bibehållet ekonomiskt bistånd, sådana beslut är restriktiva i stadsdelsförvaltningarna. Beträffande ungdomars arbetsinkomster följer Stockholms Stad socialstyrelsens handbok.

Malmö Stad har ett pågående arbete med en översyn och revidering av riktlinjen för ekonomiskt bistånd. I Malmö Stad görs en biståndsbedömning av behovet för den som ansöker om kostnader för lokala resor. Möjligheten till vuxenstudier på gymnasienivå med bibehållet försörjningsstöd kan ske under en period av högst tre år. Samt vid behov av nödvändiga kompletteringar av tidigare gymnasieutbildning, genomförda i Sverige eller utomlands, som kan ge behörighet till högskolestudier. Studierna ska vara behövliga för att en person permanent ska etablera sig på arbetsmarknaden och bryta ett långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Beslut om studier sker efter en individuell prövning och det ska föreligga särskilda skäl. Beträffande ungdomars arbetsinkomster följer Malmö Stad socialstyrelsens handbok

Revidering av riktlinje för individuellt ekonomiskt stöd

Den föreslagna revideringen av riktlinjen innefattar två huvudområden, lokala resor och studier samt förändringar beroende på ny lagstiftning och vissa förtydliganden. Ett exempel på förtydligande är, att vid misstanke om bidragsbrott ska nämnden alltid göra en anmälan till polismyndigheten enligt bidragsbrottslagen.

Lokala resor

I kommunfullmäktige budget för 2020 beslutades en förändrad inriktning för det ekonomiska biståndet till lokala resor från ett generellt bistånd till ett individuellt behovsprövat bistånd. Det innebär att avsnittet i riktlinjen gällande resor tas bort.

Studier

Göteborgs stad har i sin riktlinje velat stimulera personer som har ofullständiga betyg till att fullfölja en gymnasieutbildning. Kartläggningar i staden visar att 65% av de som är långtidsberoende av ekonomiskt bistånd högst har en fullföljd grundskoleutbildning och i många fall inte ens det. I Göteborgs Stads riktlinje framgår att, efter en individuell bedömning och ett beslut enligt socialtjänstlagens 4 kap 2§ (utöver nämndens skyldighet), ska en klient kunna möjliggöra en sådan kompetenspåfyllning. Under 2019 fick 30 personer möjligheten att fullfölja sina gymnasiestudier på detta sätt.

För att ytterligare lyfta fram de möjligheter av samordning mellan arbetsmarknadens behov av kompetens och lågutbildade klienters behov av kompetensutveckling bedömer stadsledningskontoret att följande skrivning bör tilläggas i riktlinjen under rubriken studerande:

Som en del av Göteborgs samlade kompetensförsörjning ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd kunna delta i kortare yrkesutbildning som Göteborgs Stad utarbetat. En sådan ska utbildning ska ske i arbetsmarknad-och vuxenutbildningsförvaltningen regi och vara en del av den individuella och samordnade planeringen mellan kompetenscenter och socialtjänsten. Sådana studier ska vara möjliga att genomföra med bibehållet försörjningsstöd. Möjligheten att ansöka om aktivitetsstöd, annan ersättning eller studiemedel ska alltid undersökas.

Förtydligandet är ingen ambitionshöjning utan ett förtydligande av befintliga tillämpningar och arbetssätt.

Hemmavarande ungdomars arbetsinkomster

Stadsdelsnämnden i Västra Göteborg lyfter i sin hemställan fram ett behov att förändra riktlinjen om hemmavarande ungdomars arbetsinkomster. Vid beredningen av ärendet framkommer att hemmavarande ungdomars arbetsinkomster inte har sin styrning genom riktlinje utan genom befintlig vägledning, som utgör ett stöd för socialsekreterares arbete med myndighetsutövning avseende ansökningar om ekonomiskt bistånd. Vägledningen är under omarbetning och således kommer en förändring avseende hemmavarande ungdomars arbetsinkomster att omhändertas i det arbetet. Nämndens synpunkt kommer att höras och en anpassning till socialstyrelsens handbok kommer att ske. I Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd (Artikelnummer 2013-12-31) sidorna 101–102, anges att hemmavarande ungdomars inkomst upp till ett prisbasbelopp inte ska räknas in när en beräkning av ekonomiskt bistånd sker. Inkomster utöver prisbasbeloppet skall enbart räknas av gentemot den ungdom som har arbetsinkomsterna.

Referensgrupp

I dialog med den fackliga referensgruppen lyfts fram att man anser förändringen av riktlinjen avseende lokala resor kommer innebära en ökad arbetsbelastning för handläggarna genom ökade individuella bedömningar.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret bedömer att de föreslagna förändringarna av Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt stöd förtydligar kravställning på den enskilde och inriktningen för rätten till det ekonomiska biståndet.

De förändringar som föreslås står inte i konflikt med gällande lagstiftning utan snarare är en anpassning gällande lagstiftning och tillämpningar.

Lisbeth Nilsson

Eva Hessman

Direktör Velfärd och Utbildning

Stadsdirektör

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2019-11-01

Diarienummer N137-0484/19

Handläggare

Jörgen Larzon, Områdeschef IFO/FH

Telefon: 365 00 00

E-post: jorgen.larzon@vastra.goteborg.se

Hemställen till kommunstyrelsen gällande översyn av riktlinjer för försörjningsstöd

Förslag till beslut

I stadsdelsnämnden Västra Göteborg

1. Stadsdelsnämnden hemställer till kommunstyrelsen att initiera en översyn av Göteborgs stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd med av de exemplifieringar som framgår av förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Stadens riktlinjer har på flera punkter en mer generös hållning än rättspraxis och Socialstyrelsens riktlinjer något som försvårar arbetet med den enskildes eget ansvar. Det minimerar respektavståndet till ”en normal låginkomsttagare i staden” och innebär i vissa stycken en särbehandling av vissa kommunmedlemmar.

Förvaltningens bedömning är att riktlinjerna ska ställas mot vad en kommuninvånare med låga inkomster och som ligger på gränsen till rätten för försörjningsstöd har för ekonomiska möjligheter.

Riktlinjerna kan också i vissa speciella fall leda till att bidragstagare, trots arbete och egen försörjning ändå blir beroende att komplettering av försörjningsstöd när nedanstående riktlinjer tillämpas.

Ekonomiska konsekvenser

Alla i tjänsteskrivelsen upptagna riktlinjer gör enligt förvaltningens bedömning det svårare för stadsdelen att uppnå budget i balans. Stadens resurstilldelning till stadsdelarnas försörjningsstöd har under flera år minskat. Strikt användande av dessa riktlinjer gör att stadsdelens kostnader fortsätter öka.

Barnperspektivet

En av förvaltningens viktigaste uppgifter är att ge stöd och hjälp för att personer i behov av försörjningsstöd ska kunna ta sig till egen försörjning med barnen i fokus. Detta sker utifrån individens möjligheter, behov och förutsättningar. Det är förvaltningens bedömning att upptagna riktlinjer leder till att likabehandlingsprincipen inte följs och förutsättningarna för alla kommuninvånare inte är desamma.

Mångfaldsperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv

Jämställdhetsperspektivet

En av förvaltningens viktigaste uppgifter är att stötta och hjälpa de som är i behov av försörjningsstöd att kunna ta sig till egen försörjning. Detta sker utifrån individens möjligheter, behov och förutsättningar. Dock är förvaltningens bedömning att upptagna riktlinjer leder till att likabehandlingsprincipen inte följs och förutsättningarna för alla kommuninvånare inte är desamma.

Miljöperspektivet

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Omvärldsperspektivet

De i tjänsteskrivelsen upptagna riktlinjerna gör enligt förvaltningens bedömning det svårare i vissa fall att följa rättspraxis och även lagstiftning. Riktlinjerna leder till avsteg från likabehandlingsprincipen både gällande kommuninvånarna, samt mellan bidragstagarna.

Samverkan

Information har lämnats på sektorns LSG den 4 november 2019 samt information på FSG den 15 oktober 2019.

Ärendet

Stadsdelsnämnden hemställer till kommunstyrelsen att initiera en översyn av Göteborgs stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd med av nedanstående exemplifieringar.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Riktlinjerna grundas i lagstiftning, internationella, nationella, regionala överenskommelser och kommunala styrdokument.

Enligt riktlinjerna finns också koppling till andra styrande dokument, såsom Göteborgs Stads budget med dess prioritering av mål och inriktningar.

I vägledningen ”*Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL*” framkommer

Att riktlinjerna och Vägledningen ska bidra till att beslut som fattas inom myndighetsutövningen för ekonomiskt bistånd i stadsdelarna, ska bli så lika som möjligt när förutsättningarna är lika.

Att riktlinjerna och Vägledningen ska tillämpas oavsett organisation när frågor om bistånd och insatser enligt SoL aktualiseras för personer som lever i ekonomiskt utsatta hushåll. Vägledningen ska ytterligare konkretisera arbetet med att handlägga individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad.

Att lagen är överordnad riktlinjerna. En individuell bedömning ska alltid göras i enlighet med gällande lagstiftning och med riktlinjerna som stöd.

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen beslutar om mål och riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd i Göteborgs Stad. Stadens budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar.

Göteborgs riktlinjer med tillhörande vägledning om ekonomiskt bistånd tar sin utgångspunkt i Socialstyrelsens publikation *Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten*.

Frågan

Stadens riktlinjer har på flera punkter en mer generös hållning än rättspraxis och Socialstyrelsens riktlinjer vilket försvårar arbetet med den enskildes eget ansvar, minimerar respektavståndet till ”en normal låginkomsttagare i staden” samt i vissa stycken också innebär en särbehandling av vissa kommunmedlemmar.

Enligt 2 kap. 2 § KL ska kommuner och landsting behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Likställighetsprincipen innebär att det inte är tillåtet för kommuner och landsting att särbehandla kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar på annat än objektiv grund, utan att ha stöd i speciallag. Exempel på sådana speciallagar som avses i 2 kap. 1 och 2 §§ KL är SoL och LSS.

Förvaltningens bedömning är att riktlinjerna ska ställas mot vad en kommuninvånare med låga inkomster och som ligger på gränsen till rätten för försörjningsstöd har för ekonomiska möjligheter att kunna tillgodogöra sig nedanstående.

Riktlinjerna kan också i vissa speciella fall leda till att bidragstagare, trots arbete och egen försörjning ändå blir beroende att komplettering av försörjningsstöd när nedanstående riktlinjer tillämpas. Nedan ges tre exempel som förvaltningen vill lyfta fram.

Lokala resor och arbetsresor

Göteborgs Stads riktlinje lyder

"I Göteborg är biståndsnormen vad gäller lokala resor något mer generös än en strikt tillämpning av Socialtjänstlagen. I lagen nämns arbetsresor men i Göteborg har kommunstyrelsen angivit att:

"Bistånd till kostnaden till lokala resor med ett periodkort (Kommunladdning Göteborg 30 dagar) per månad kan i de flesta fall anses vara nödvändigt för att den enskilde skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå". Vuxna sökande beviljas kostnad för månadsladdning avseende lokala resor inom ramen för försörjningsstödet. Den faktiska kostnaden för arbetsresor till och från arbetsplatsen med kollektiv trafik beviljas".

Förvaltningen bedömer inte att det enligt rättspraxis finns stöd för att i alla förekommande biståndsärenden inkludera ett månadskort som medger helt fria resor inom kommunen, utan det kan/skall istället vara föremål för en individuell prövning. De som har behov av månadskort för att kunna ta sig till och från arbete, eller är i sådant behov av ett månadskort, ska efter bedömning beviljas detta. De som inte har ett behov som tvingar dem till regelbundna resor dagligen ska kunna beviljas bistånd efter behov. Tex kan det räcka med ett månadskort till en familj där bägge är arbetslösa, eller en viss summa per månad. Att alltid bevilja månadskort till vuxna är kostnadsdrivande och i vissa fall onödigt då de inte alltid används i den utsträckningen så att det täcker kostnaden för månadskortet. Detta ska ställas om vad tex egenförsörjande sjukskrivna, pensionärer, eller arbetslösa har råd med.

Ungdomars arbetsinkomster

Göteborgs Stads riktlinje lyder

"Inkomster av tjänst eller praktikplats för hemmavarande barn under 18 år, eller ungdom (under 21 år) som fortfarande är inskriven på gymnasieskola, ska inte medräknas som inkomst vid beräkning av ekonomiskt bistånd till familjen, oaktat den summa som den unge erhåller i lön."

Utdrag ur Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten lyder enligt nedan.

"Barn och skolungdomar i familjer med ekonomiskt bistånd får behålla en del av sina inkomster från eget arbete utan att det påverkar föräldrarnas rätt till bistånd för barnet eller skolungdomen.

Hemmavarande barn och skolungdomar under 21 års ålder kan ha inkomster upp till ett prisbasbelopp utan att de beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd, vilket framgår av 4 kap. 1 a § SoL. Inkomster över ett prisbasbelopp får räknas av på samma sätt som vid inkomster av kapital och tillgångar."

Enligt Socialstyrelsens handbok rekommenderas att den unge som lever i ett hushåll som uppbär försörjningsstöd kan tjäna upp till ett basbelopp per år innan det skall reducera dennes norm. I stadens riktlinjer finns ingen sådan gräns. Det finns flera exempel på när unga tjänat betydligt mer än denna basbeloppsgräns utan att biståndet kunnat reduceras. Förvaltningens bedömning är att rättspraxis och lagstiftning bör följas, detta inte minst

med beaktande av likställighetsprincipen där alla bidragstagare bör behandlas lika. Ungdomar ska uppmuntras till att arbeta i den mån det är möjligt för dem. Detta inte minst som en förberedelse för arbetsmarknaden. Om arbetsinkomsten överskrider ett basbelopp (fn 46 500) bör en den unges inkomst inkluderas vid normberäkning. Detta ska jämföras med att riksnormen för ett ensamhushåll inklusive gemensamma hushållskostnader är 48.960 kr per år, vilket innebär att en driven och aktiv ungdom även med en begränsning till ett basbelopp ändå får behålla en ansevärd summa.

Bistånd till studerande

Göteborgs Stads riktlinje lyder

”För Göteborgs Stad gäller särskilda riktlinjer kring möjligheterna för långtidsberoende personer (mer än 12 månader) att studera även på gymnasienivå, t.ex. för att komplettera sina ofullständiga gymnasiebetyg. I syfte att motverka fortsatt långvarigt bidragsberoende har kommunstyrelsen antagit särskilda riktlinjer som reglerar rätten att komplettera sin grundutbildning, samtidigt som man uppbär ekonomiskt bistånd. Sådan komplettering är också möjlig på gymnasienivå och innebär därmed en mer generös hållning än vad en strikt tillämpning av SoL medger.”

Utdrag ur Socialstyrelsens publikation Ekonomiskt bistånd, Handbok för socialtjänsten lyder enligt nedan.

”Vuxna studerande kan bara i undantagsfall anses vara berättigade till bistånd för sin försörjning. Vuxna studerande bör i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna. En vuxen studerande bör dock kunna ges ekonomiskt bistånd t.ex.

- *om han eller hon aktivt har sökt feriearbete men inte fått något,*
- *om han eller hon har fått ett feriearbete men får vänta på första löneutbetalningen,*
- *i akuta nödsituationer även under pågående termin eller*
- *om han eller hon deltar i grundläggande svenskundervisning för invandrare och behovet inte kan tillgodoses genom deltidsarbete. I regel bör krav inte ställas på heltidsarbete samtidigt med studierna.*

Staden ger möjlighet att studera på gymnasienivå med bibehållet försörjningsstöd. Denna riktlinje tillkom för att öka incitamenten att de som levt på försörjningsstöd mer än 12 månader ska börja studera även på gymnasienivå utan att behöva ta studielån. En av förvaltningens viktigaste uppgifter är att ge stöd till egenförsörjning. Förvaltningens bedömning att riktlinjen leder till att likabehandlingsprincipen inte följs och förutsättningarna för alla kommuninvånare inte är desamma. Det finns ingen rättspraxis eller lagstiftning som ger rätt till försörjningsstöd under studier på gymnasium för vuxna utan avser endast grundskolestudier.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att riktlinjerna ska ställas mot vad en kommuninvånare med låga inkomster och som ligger på gränsen till rätten för försörjningsstöd har för ekonomiska möjligheter att kunna tillgodogöra sig ovanstående.

Riktlinjerna kan också i vissa speciella fall leda till att bidragstagare, trots arbete och egen försörjning blir beroende att komplettering av försörjningsstöd när ovanstående riktlinjer tillämpas.

Alla ovanstående upptagna riktlinjer gör enligt förvaltningens bedömning det svårare för stadsdelen att uppnå budget i balans. Strikt användande av dessa riktlinjer gör att

stadsdelens kostnader fortsätter öka. I vissa fall följs inte rättspraxis och även lagstiftning som leder till avsteg från likabehandlingsprincipen både gällande kommuninvånarna, samt mellan bidragstagarna.

Förvaltningens rekommendation är att stadens riktlinjer för försörjningsstöd ses över utifrån perspektiven likabehandling, rättssäkerhet grundat på individuella bedömningar.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Christina Alvelin
Förvaltningsdirektör

Ingvor Gunnarsson
Sektorschef

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Central Samverkansgrupp
(CSG)

Protokoll 10/20
Sammanträdesdatum
2020-05-14

Dnr 0284/20

Utdrag ur protokoll

5b) Riktlinje ekonomiskt bistånd (dnr 0478/20) Handling utsänd 200507

Kaj Larsson gör en dragning om sitt ärende. Kaj påtalar att han har haft en dialog med samtliga berörda förvaltningar, och de förändringar som föreslås är inom lagen.

- Vision för fram att det är svårt för socialsekreterarna att hantera detta i och med barnkonventionen och att barn ska kunna komma till tals när det gäller ekonomiskt bistånd.
- Vision ger exempel på att borttag av kontoladdning på Västtrafik blir svårt för barnfamiljer. Kaj svarar att detta är en politisk inriktning och att det är upp till verksamheten att göra en bedömning
- Vision ställer sig frågande till hur man kan göra en generell riktlinje i frågan om ekonomiskt bistånd.

Samverkan är därmed fullgjord i enighet

.....
Eva Hessman, Arbetsgivaren

.....
Sandy Westergren, Kommunal

.....
Caroline Söderlind Löfdahl, Saco

.....
Anne Häggendal, TCO

Göteborgs
Stad

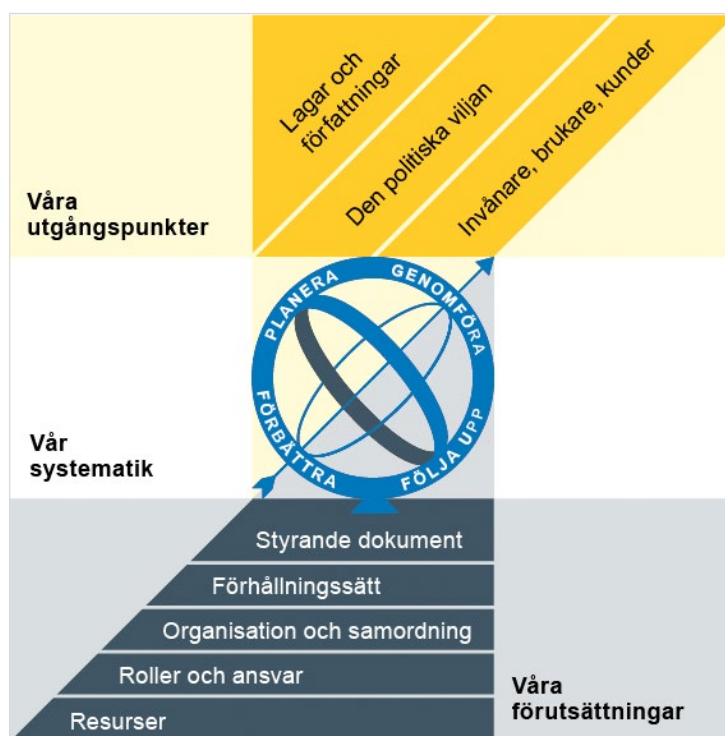
Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd

Reglerande styrande dokument

Policy
► **Riktlinje**
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

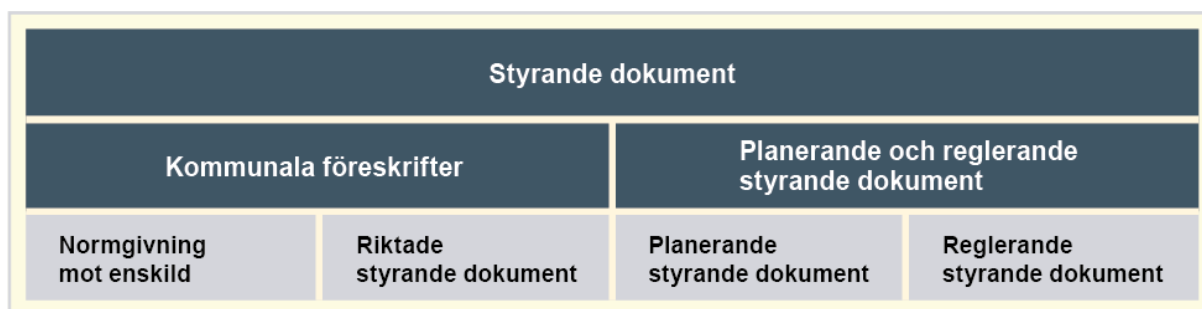

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Samtliga stadsdelar och social resursförvaltning	Diarienummer: 1302/17	Datum och paragraf för beslutet: 2018-09-13 §23
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2019-05-23 §23	Dokumentansvarig: Avdelningschef, välfärd och utbildning, IFO-FH
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje	4
Vem omfattas av riktlinjen	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Nationella föreskrifter och vägledningar	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Riktlinje	6
Riksnorm	6
Målgrupp	6
Självförsörjning	6
Bistånd till hyreskostnader	7
Utredningsprinciper vid andrahandsuthyrning utan hyresvärdens medgivande samt vid inneboendeförhållanden	7
Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser	8
Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser	9
Bistånd till studerande	9
Bistånd till resor	9
Högtider, utökat försörjningsstöd	9
Barnets perspektiv	10
Agerande vid risk för missförhållanden	10
Jämställdhet	10
Brottsutsatta	10
EU/ESS-medborgare	11
Nordiska medborgare	11
Övriga EU-medborgare	11
Papperslösa	11

Beslutsordning och organisering	12
Delegationsordning	12
Stadsledningskontor	12
Stadsdelsnämnder	12
Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler.....	12

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Göteborgs Stads inriktning gällande ekonomiskt bistånd preciseras i denna riktlinje. Riktlinjerna grundas i gällande lagstiftning samt beslut som fattas i kommunfullmäktige och kommunstyrelse.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller till vidare för ansvariga nämnder i Göteborgs stad och deras respektive förvaltningar.

Bakgrund

Riktlinjen grundas i lagstiftning, internationella, nationella och regionala överenskommelser och kommunala styrdokument. Stadens gemensamma processer, den kommunala delegationsordningen samt stadens organisering är ett stöd i arbetet med riktlinjen.

Lagbestämmelser

Riktlinjerna utgår främst från Socialtjänstlagen (2001:453), SoL och Förvaltningslagen (1986:223), FL

Verksamheterna ska bygga sina beslut på rättspraxis genom att följa förvaltningsdomstolarnas avgöranden. Det är främst domar från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) som är vägledande. Om det saknas domslut från Högsta förvaltningsdomstolen avseende en fråga kan Kamrarrättsdomar ge viss vägledning.

Nationella föreskrifter och vägledningar

Riktlinjerna anknuter till FN:s konvention om mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention.

Principen om alla människors lika värde och lika rättigheter är utgångspunkten för svensk politik inom socialtjänstområdet.

Socialstyrelsen utfärdar Allmänna råd och föreskrifter som publiceras i SOSFS, socialstyrelsens författningssamling. Socialstyrelsen utfärdar också meddelandeblad för att redovisa sin uppfattning i vissa frågor. www.socialstyrelsen.se

Svenska Kommunförbundet publicerar regelbundet cirkulär om nyheter och sina tolkningar i olika frågor. www.skl.se

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar. Prioritering av mål och områden för uppföljning sker i fullmäktiges årliga budgetbeslut.

Riktlinjens innehåll konkretiseras i ett dokument ”*Handläggning av individuellt ekonomiskt stöd samt behov av insatser enligt SoL – Anvisning*” som ska vara ett stöd i arbetet med den myndighetsutövning som syftar till att ge ekonomiskt bistånd till personer/hushåll i Göteborgs Stad.

Riktlinje

Riksnorm

Göteborgs Stad tillämpar den s.k. riksnormen som det stadgas om i 4 kap. 3 § SoL, enligt ett årligt beslut av kommunstyrelsen. Riksnormen grundar sig bland annat på pris- och konsumtionsundersökningar och nivån på normen bestäms av regeringen inför varje kalenderår. Stadsledningskontoret ansvarar för att information om den årliga förändringen i riksnormen meddelas berörda förvaltningar så snart beslut har fattats. Socialtjänsten bör beakta att riksnormen är beräknad utifrån försörjningsstödets tänkta roll som kortvarig lösning vid tillfälliga försörjningsproblem samt att nivåerna i normen i vissa fall understiger Konsumentverkets beräkningar av nödvändiga kostnader.

Målgrupp

Målgruppen för riktlinjen är personer/hushåll som enligt Socialtjänstlagen: ”...inte kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt”. De har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2010:52). Det finns ett dubbelt uppdrag för socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd:

1. Huvuduppgiften är att stödja den enskilde så att han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd – hjälp till självförsörjning
2. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde under vissa förutsättningar och efter individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd - hjälp till försörjning. (Socialstyrelsen)

Självförsörjning

I Göteborgs Stad är motprestation för den som uppbär försörjningsstöd en självklarhet. En motprestation byggd på individens förutsättningar och som ett tydligt stöd till egen försörjning.

Socialtjänsten ska bidra till att individen hittar långsiktiga lösningar på sina (försörjnings) problem. I många fall är det rimliga slutmålet förvärvsarbete. Det är dock viktigt att beakta att alla människor inte har förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete. Socialtjänstens insatser måste i de fallen inriktas på att hitta andra lösningar, till exempel genom att undersöka möjligheterna till rehabiliteringsinsatser, sjukersättning och andra ersättningar.

Arbetslinjen gäller och innebär en uttalad ömsesidighet, där den enskilde har både rättigheter och skyldigheter. De krav som ställs på individen måste dock alltid anpassas utifrån den enskildes förutsättningar att nå målet egen försörjning. Arbetet ska präglas av en helhetssyn på individens och familjens situation. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att få stöd för att förändra sin situation.

Bistånd till hyreskostnader

Kommunstyrelsen fastställer årligen riktvärden för hur hög hyra som ett hushåll kan få beviljat genom ekonomiskt bistånd. Hyresnormen i Göteborg utgår ifrån Försäkringskassans föreskrift om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad. Det är de genomsnittliga hyrorna för Storgöteborg som utgör de giltiga riktvärdena.

Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader tar sikte på vad en låginkomsttagare på orten kan anses kunna klara i hyra.

Hyresmarknaden i Göteborg präglas i hög grad av bostadsbrist, vilket på senare år har lett till att många människor tvingas hyra bostad i andra/tredje hand eller vara inneboende. För socialtjänsten innebär den uppkomna situationen att biståndsbedömningarna kring olika former av boenden har blivit mer komplicerade. Många hushåll riskerar att utnyttjas på en bostadsmarknad där bostadsbrist råder och det går inte att utesluta att oegentligheter sker. Därför ska socialtjänstens utredningsskyldighet gällande bistånd till hyror präglas av ett aktivt förhållningssätt som ger underlag för korrekta och väl underbyggda myndighetsbeslut.

Socialtjänstens arbetssätt ska inte uppfattas bidra till en legitimering av mycket otrygga hyresförhållanden för de människor vi är till för. Detta förhållningssätt ska gälla oavsett om det är fråga om förstahands- eller andrahandsboenden. Ökningen av antalet andrahands- och inneboendeförhyrningar gör det dock angeläget att uppmärksamma dessa förhållanden särskilt.

Socialtjänsten ska genom myndighetsutövningen motverka att

- oskäligt höga andrahandshyror betalas
- bistånd utgår för samma hyra flera gånger
- oklarhet består om hur många som verkligen bor i en lägenhet, vid en prövning av rätten till bistånd
- biståndet understöder olagliga hyresrelationer

Utredningsprinciper vid andrahandsuthyrning utan hyresvärdens medgivande samt vid inneboendeförhållanden

Genom ett aktivt ledningsstöd ska följande förhållningssätt och utredningsprinciper upprätthållas vid ärendehantering av andrahandsuthyrning:

- Socialtjänsten ska efterfråga att den enskilde inhämtar ett godkännande av andrahandsboendet från fastighetsägaren (även om avsaknaden av ett godkännande i sig inte utesluter ett gynnande biståndsbeslut).
- Klienten ska informeras om att andrahandsuthyrning utan godkännande från fastighetsägaren är otryggt och kan upphöra utan förvarning. Klienten bör därför aktivt söka finna annat boende. Informationen ska också klargöra att en sådan förändrad boendesituation kräver ett nytt ställningstagande till om rätt till bistånd till boende kvarstår.

- Klienten ska i normalfallet vara folkbokförd på adressen (lägenheten) men den som hyr ut bostaden i andra hand ska i normalfallet inte vara det. Handläggaren bör uppmana den enskilde att folkbokföra sig och sin familj där de bor.
- Den enskilde ska tydligt visa hyrans storlek och till vem den faktiskt betalas. Detta kan t.ex. visas med ett skriftligt kontrakt mellan hyresvärden och klienten. (En kontraktsmall ska kunna tillhandahållas av socialtjänsten). Uppvisande av hyresavi rekommenderas.
- Socialtjänsten ska kontrollera antalet personer folkbokförda på adressen/lägenheten.
- Om risk för bidragsbrott upptäcks inträder en utökad utredningsskyldighet för socialtjänsten. Om oklarheter kvarstår kring boendeavtalet, som påverkar rätten till bistånd, bör utredningen kompletteras med hembesök i syfte att åstadkomma större grad av klarhet. Samtycke ska inhämtas från klienten om att göra hembesök.

Genom ett hembesök kan flera oklarheter komma att redas ut:

- Hyrans skälighet kan bedömas säkrare.
- Hur stor del av lägenheten avser hyran?
- Antalet boende i lägenheten kan klargöras och hur många som är folkbokförda där?
- Bedöms klienten vara utsatt för oacceptabla boendevillkor? I sådana situationer bör utredaren beakta socialtjänstens yttersta ansvar att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Även om boendesituationen inte motiverar att ekonomiskt bistånd beviljas i ett längre tidsperspektiv, t.ex. på grund av att hyran bedöms vara oskäligt hög, ska klienten ges skäligt rådrum att förändra sin boendesituation.

På motsvarande sätt ska inneboendeförhållanden utredas och granskas. I dessa fall ska även förstahandshyresgästen, i normalfallet, vara folkbokförd på lägenheten.

Till följd av sekretess undantas socialtjänsten från skyldigheten att lämna uppgifter till Skatteverket om exempelvis felaktig folkbokföring. Socialtjänsten ska dock i dialog med t.ex. Skatteverket samverka för att finna former för att öka antalet korrekta folkbokföringar.

Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser

Det är angeläget att socialtjänsten kan erbjuda lämpliga insatser till arbetslösa personer för att underlätta återinträdet på arbetsmarknaden. Beslut om arbetsfrämjande insatser fattas enligt 4 kap. 4 § SoL och innefattar möjligheten att anvisa lämpliga stöd och kompetenshöjande insatser, såsom praktik och tidsbegränsade anställningar. Möjligheten att få och behålla ett arbete stärks av att arbetsmarknadsinsatser kan samordnas med utbildningsinsatser. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning

(NAV) har uppdraget att samordna de arbetsfrämjande insatserna till personer som är arbetslösa och dessutom beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden kommer successivt att etablera Kompetenscenter i fyra olika delar av staden, dit socialtjänsten kan remittera personer som inte kan få arbetsmarknadspolitiska program från Arbetsförmedlingen.

Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser.

Bistånd ska alltid anpassas till den enskildes förutsättningar och behov. Alla människor har inte förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete varför olika former av rehabiliterande insatser bör finnas tillgängliga för att bidra till att människor återvinner sin arbetsförmåga. Arbetslivsinriktad rehabilitering är ett gemensamt uppdrag till de samverkande myndigheterna arbetsförmedlingen, försäkringskassan, landstinget och kommunen. Försäkringskassan har ett samordnande uppdrag för enskilda personers rätt till rehabiliterande insatser. Samordningsförbunden i Göteborg är också viktiga parter för att utveckla metoder och insatser som rör rehabilitering.

Bistånd till studerande

Vuxna studerande bör i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna. För Göteborgs stad gäller dock särskilda riktlinjer kring möjligheterna för långtidsberoende personer (mer än 12 månader) att studera även på gymnasienivå, t.ex. för att komplettera sina ofullständiga gymnasiebetyg. Ett biståndsbeslut som avser studier på gymnasienivå ska fattas utifrån en individuell prövning och med stöd av 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver nämnden skyldighet. Bland de personer som är beroende av bidrag till sin försörjning är det vanligt att utbildningsnivån är låg. Kraven på kompetens bland dem som ska konkurrera på arbetsmarknaden ökar stadigt och påverkar vilka insatser som är möjliga och lämpliga för socialtjänstens klienter. Det är socialtjänstens uppgift att vid behov motivera den enskilde till att komplettera sin grundutbildning. Även om det är möjligt att ansöka om statliga studiemedel redan på grundnivå, ska ingen behöva skuldsätta sig för att tillgodogöra sig grundskolekompetens. Reglerna kring studiebidrag gör att socialtjänsten inte bör ställa krav på att i första hand ansöka om detta bidrag på grundskolenivå.

Bistånd till resor

I Göteborg är biståndsnormen vad gäller lokala resor något mer generös än en strikt tillämpning av Socialtjänstlagen. I lagen nämns arbetsresor men i Göteborg har kommunstyrelsen angivit att: ”Bistånd till kostnaden till lokala resor med ett periodkort (Kommunladdning Göteborg 30 dagar) per månad kan i de flesta fall anses vara nödvändigt för att den enskilde skall tillförsäkras en skälig levnadsnivå”.

Högtider, utökat försörjningsstöd

I Göteborg ska det vara möjligt att ge utökat bistånd till långtidsberoende barnfamiljer i samband med vissa högtider. Hushåll med barn, som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har rätt till utökat försörjningsstöd under motsvarande två (2) valfria högtidsdagar under en 12-månaders period. Under dessa dagar fördubblas dagsnormen enligt riksnormen för respektive hushåll.

Barnets perspektiv

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning och i FN:s barnkonvention. Sverige har ratificerat Barnkonventionen och den är inskriven i SoL och LSS. Barns bästa ska tillgodoses och barn har rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade. Barnombudsmannens hemsida: www.bo.se. Vid utredningar som rör barn ska barnets behov vara utgångspunkten vid prövning av vad som är barnets bästa. En kartläggning av barnets situation ska göras. Principen om barnets bästa kan inte användas för att frångå gällande lag men när det finns utrymme för olika tolkningar eller bedömningar kan principen användas för att välja den för barnet mest fördelaktiga lösningen. En analys av såväl positiva som negativa konsekvenser av ett beslut bör redovisas. Om ett beslut fattas där andra intressen än barnets bästa har vägt tyngre ska detta motiveras. Barnets vilja ska synliggöras och utgöra del av beslutsunderlaget. Barnet har rätt att få uttrycka sin vilja och har samtidigt rätt att slippa ta ansvar för svåra beslut. Det gäller barn som är berörda av bistånd och insatser inom socialtjänst- och funktionshinderområdet.

Agerande vid risk för missförhållanden

I 14 kap 1 § SoL framgår att myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Skyldigheten gäller alla anställda hos sådana myndigheter. Det är angeläget att socialtjänstens olika funktioner agerar samfällt när det kommit till socialnämndens kännedom att ett barn riskerar att fara illa. Oavsett var i organisationen kunskapen uppstår att ett barn riskerar att fara illa föreligger ett ansvar att agera aktivt och tillse att socialnämnden ingriper till barns skydd.

Jämställdhet

Det är självklart att kvinnor och män, pojkar och flickor ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet. I socialtjänstens mål i 1 kapitlet 1 § socialtjänstlagen föreskrivs att socialtjänsten på demokratins och solidaritetens grund ska främja människornas jämlikhet i levnadsvillkor. Män och kvinnor ska likställas och ha samma levnadsvillkor. Jämställdhetsperspektivet ska därmed ligga till grund vid varje bedömning av bistånd och en målmedveten strävan att motverka all särbehandling mellan könen måste finnas inom varje socialtjänstverksamhet.

Brottsutsatta

I socialtjänstlagens 5 kapitel 11 § har brottsoffer getts ett särskilt lagrum. Paragrafen skärptes ytterligare både 2007 och 2012, vilket är angeläget att uppmärksamma: ”Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp”. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot

närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Dessa förändringar innebär en ambitionshöjning i lagstiftningen för att stärka socialtjänstens stöd. Det bör uppmärksammas att stöd till brottsoffer inte enbart omfattar kvinnor och barn. I vissa komplicerade situationer är det nödvändigt att nära samverka med polis och andra myndigheter samt att inhämta konsultativt stöd från juridisk kompetens. Se Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2014 – 2018 (Se styrande dokument www.bo.se). Som ytterligare resurser kan nämnas Stödcentrum för brottsutsatta, Barnhus och Projekt Utväg - verksamheter som drivs av social resursnämnd.

EU/ESS-medborgare

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare ska behandlas på samma sätt som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen. Detta följer av den Nordiska konventionen (Lag om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster (1995:479)). Det är medborgarskapet som ger rätten till likabehandling. En icke-nordisk familjemedlem ska behandlas som en familjemedlem till en EU-medborgare, se nedan.

Övriga EU-medborgare

EU-medborgare och deras familjemedlemmar ska behandlas som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen, om de har uppehållsrätt. Under de första tre månaderna har EU-medborgaren och dennes familjemedlemmar en ovillkorlig uppehållsrätt men förväntas under denna tid klara sin egen försörjning. Därefter åligger det socialtjänsten att självständigt bedöma om en person har uppehållsrätt vid tidpunkten för ansökan om ekonomiskt bistånd. Uppehållsrätten prövas främst utifrån 3 a kap. i utlänningslagen (2005:716) och 3 a kap. i utlänningsförordningen (2006:97). Om en person har uppehållsrätt ska socialtjänstlagen tillämpas fullt ut, dvs. principen om likabehandling gäller. Därvid ska en bedömning göras av om Göteborg är vistelse- eller bosättningskommun enligt 2 a kap SoL. I övrigt ska samma krav ställas som gäller för svenska medborgare eller andra personer bosatta i staden. Saknar personen uppehållsrätt ska han eller hon bedömas efter samma principer som papperslös, se nedan.

Papperslösa

Med papperslös avses en person som befinner sig i Sverige utan nödvändiga tillstånd och således inte kan anses bosatt i landet. Det kan t.ex. röra sig om personer som inte har sökt något uppehållstillstånd eller vars uppehållstillstånd har löpt ut eller återkallats. Hit hör också EU-medborgare och deras familjemedlemmar som saknar uppehållsrätt efter tre månaders vistelse i landet. Socialtjänstens ansvar för papperslösa personer är begränsat till stöd och hjälp i akuta situationer (nödbistånd) utifrån kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL för de som vistas i kommunen. Till gruppen papperslösa räknas inte personer som fått ett slutligt avslagsbeslut på sin asylansökan och håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas. Dessa omfattas av Lag

(1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och saknar därför rätt till ekonomiskt bistånd med stöd av socialtjänstlagens 4 kap. 1 §, för motsvarande biståndsbehov. Detta gäller även om inga medel i praktiken betalas ut med stöd av LMA. Nödbistånd i akuta situationer för denna grupp kan istället prövas enligt 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver kommunens skyldigheter.

Beslutsordning och organisering

Delegationsordning

Kommunalrättslig delegering innebär att en nämnd överför självständig beslutanderätt till en förtroendevald eller tjänsteman. Delegering innebär överlåtande av en beslutsfunktion, vilket betyder att delegaten – den som fått rätten att fatta ett visst beslut – inträder i nämndens ställe. Beslutet ska kunna överklagas antingen genom laglighetsprövning eller förvaltningsbesvär. Även rätten att avge yttranden behöver delegeras, trots att yttranden normalt inte kan överklagas. Den som fattar ett beslut måste ta reda på om det finns tillräckliga medel för de kostnader som beslutet kan ge. Beslutsfattaren ska också försäkra sig om att det finns tillräckligt med resurser för att beslutet ska kunna verkställas. Inför större projekt, ekonomiska åtaganden av långvarig karaktär, beslut som får konsekvenser för andra enheter än den egna eller ärenden som kan uppfattas som kontroversiella, bör man som delegat ha ett samråd med närmaste chef. Den som har fattat ett beslut med stöd av delegation ska dokumentera detta i enlighet med gällande lagstiftning. Beslut i socialtjänstens individärenden anmäls till det sociala utskottet, vars protokoll sedan anmäls till nämnden. Varje stadsdel upprättar en delegationsordning av vilken stadsdelens beslutsnivåer framgår. 2.4.2 Stadens organisation

Stadsledningskontor

Stadsledningskontoret stödjer kommunstyrelsen i uppdraget att leda, samordna och följa upp stadens verksamheter. På stadsledningskontoret finns specialiststöd i form av specialisttjänster och rådgivning, till exempel juridiska enheten. Avdelningen för individ- och familjeomsorg och funktionshinder utgör en del av verksamhetsområdet Välfärd och Utbildning.

Stadsdelsnämnder

Göteborg är administrativt indelad i tio stadsdelsnämnder. Varje stadsdelsnämnd har ett geografiskt avgränsat verksamhets- och ansvarsområde. Stadsdelsförvaltningarna är uppdelade i sektorer. I varje stadsdel finns en sektor för individ- och familjeomsorg samt funktionshinder. Sektorerna består i sin tur av områden och områdena av enheter, vilka kan se olika ut eftersom stadsdelsförvaltningarna har möjlighet att organisera sig utifrån lokala förhållanden. Den kommunala hälso- och sjukvården i Göteborgs Stad är organiserad inom sektorn för Äldreomsorg samt Hälso- och sjukvård men omfattar kommunal hälso- och sjukvård för stadens medborgare i alla åldrar.

Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler

Göteborgs Kommun har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. (2 kap. 1 § SoL). Kommunens ansvar inom socialtjänsten har vanligen knutits till vistelsebegreppet, det vill säga till den faktiska vistelseorten och inte till folkbokföringskommunen. I Göteborgs stad finns det särskilda regler rörande

överflyttningar av ärenden gällande socialtjänsten, mellan stadsdelarna och även kring vistelsebegreppet inom stadens verksamheter. Dessa riktlinjer är beslutade av kommunstyrelsen. Se Riktlinjer vid överflyttning av sociala ärenden mellan stadsdelarna.

Göteborgs
Stad

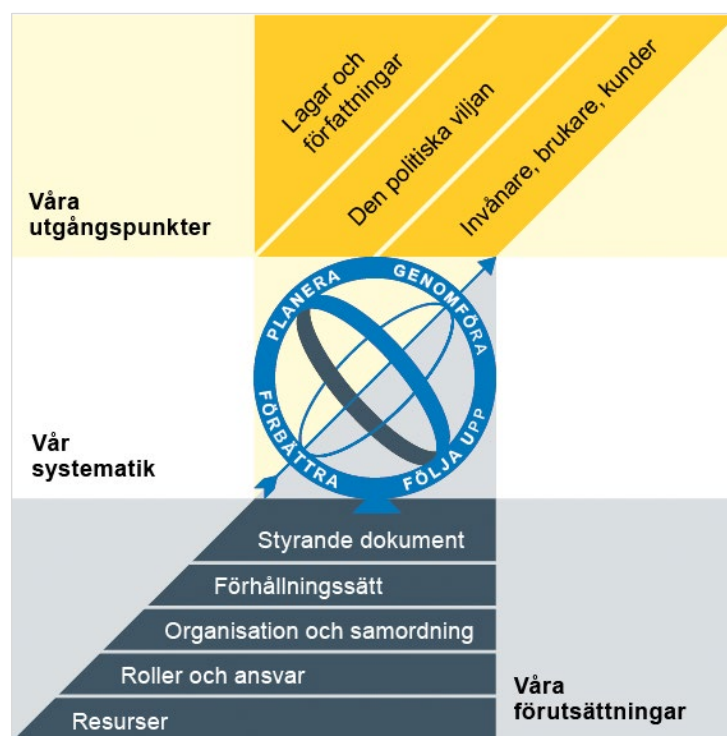
Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd

Reglerande styrande dokument

Policy
► **Riktlinje**
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

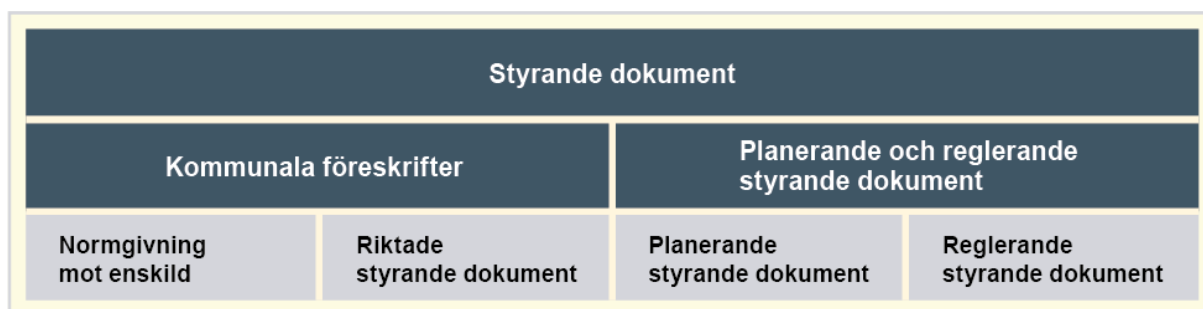

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinjer för individuellt ekonomiskt stöd			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Samtliga stadsdelar och social resursförvaltning	Diarienummer: 1302/17	Datum och paragraf för beslutet: XXXXXXXXXXXXXX
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2019-05-23 §23	Dokumentansvarig: Avdelningschef, välfärd och utbildning, IFO-FH
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	3
Syftet med denna riktlinje	3
Vem omfattas av riktlinjen	3
Bakgrund	3
Lagbestämmelser	3
Nationella föreskrifter och vägledningar	3
Koppling till andra styrande dokument	3
Riktlinje	5
Riksnorm.....	5
Målgrupp.....	5
Självförsörjning	5
Bistånd till hyreskostnader.....	6
Utredningsprinciper vid andrahandsuthyrning utan hyresvärdens medgivande samt vid inneboendeförhållanden	6
Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser	7
Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser.....	8
Bistånd till studerande	8
Högtider, utökat försörjningsstöd.....	9
Barnets perspektiv	9
Agerande vid risk för missförhållanden	9
Jämställdhet	9
Brottsutsatta	9
EU/ESS-medborgare.....	10
Nordiska medborgare	10
Övriga EU-medborgare	10
Papperslösa.....	11
Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler	11

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Göteborgs Stads inriktning gällande ekonomiskt bistånd preciseras i denna riktlinje. Riktlinjerna grundas i gällande lagstiftning samt beslut som fattas i kommunfullmäktige och kommunstyrelse.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för ansvariga nämnder i Göteborgs stad och deras respektive förvaltningar.

Bakgrund

Riktlinjen grundas i lagstiftning, internationella, nationella och regionala överenskommelser och kommunala styrdokument. Stadens gemensamma processer, den kommunala delegationsordningen samt stadens organisering är ett stöd i arbetet med riktlinjen.

Lagbestämmelser

Riktlinjerna utgår främst från Socialtjänstlagen (2001:453), SoL och Förvaltningslagen (1986:223), FL och Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Verksamheterna ska bygga sina beslut på rättspraxis genom att följa förvaltningsdomstolarnas avgöranden. Det är främst domar från Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen (tidigare Regeringsrätten) som är vägledande. Om det saknas domslut från Högsta förvaltningsdomstolen avseende en fråga kan Kammarrättsdomar ge viss vägledning.

Nationella föreskrifter och vägledningar

Principen om alla människors lika värde och lika rättigheter är utgångspunkten för svensk politik inom socialtjänstområdet.

Socialstyrelsen utfärdar Allmänna råd och föreskrifter som publiceras i SOSFS, socialstyrelsens författningssamling. Socialstyrelsen utfärdar också meddelandeblad för att redovisa sin uppfattning i vissa frågor.

Svenska Kommunförbundet publicerar regelbundet cirkulär om nyheter och sina tolkningar i olika frågor

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads budget är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och

inriktningar. Prioritering av mål och områden för uppföljning sker i fullmäktiges årliga budgetbeslut.

Riktlinjens innehåll konkretiseras i anvisningen ett dokument ”*Handläggning av individuellt ekonomiskt bistånd samt behov av insatser enligt Socialtjänstlagen – Anvisning*” som ska vara ett stöd i arbetet med den myndighetsutövning som syftar till att ge ekonomiskt bistånd till personer/hushåll i Göteborgs Stad.

Riktlinje

Riksnorm

Göteborgs Stad tillämpar den s.k. riksnormen som det stadgas om i 4 kap. 3 § SoL, enligt ett årligt beslut av kommunfullmäktige. Riksnormen grundar sig bland annat på pris- och konsumtionsundersökningar och nivån på normen bestäms av regeringen inför varje kalenderår. Stadsledningskontoret ansvarar för att information om den årliga förändringen i riksnormen meddelas berörda förvaltningar så snart beslut har fattats. Socialtjänsten bör beakta att riksnormen är beräknad utifrån försörjningsstödet tänkta roll som kortvarig lösning vid tillfälliga försörjningsproblem samt att nivåerna i normen i vissa fall understiger Konsumentverkets beräkningar av nödvändiga kostnader.

Målgrupp

Målgruppen för riktlinjen är personer/hushåll som enligt Socialtjänstlagen: ”..inte kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt”. De har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2010:52). Det finns ett dubbelt uppdrag för socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd:

1. Huvuduppgiften är att stödja den enskilde så att han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd – hjälp till självförsörjning
2. I väntan på att detta blir möjligt har den enskilde under vissa förutsättningar och efter individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd - hjälp till försörjning. (Socialstyrelsen)

Självförsörjning

I Göteborgs Stad är motprestation för den som uppbär försörjningsstöd en självklarhet. En motprestation byggd på individens förutsättningar och som ett tydligt stöd till egen försörjning.

Socialtjänsten ska bidra till att individen hittar långsiktiga lösningar på sina (försörjnings) problem. I många fall är det rimliga slutmålet förvärvsarbete. Det är dock viktigt att beakta att alla människor inte har förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete. Socialtjänstens insatser måste i de fallen inriktas på att hitta andra lösningar, till exempel genom att undersöka möjligheterna till rehabiliteringsinsatser, sjukersättning och andra ersättningar.

Arbetslinjen gäller och innebär en uttalad ömsesidighet, där den enskilde har både rättigheter och skyldigheter. De krav som ställs på individen måste dock alltid anpassas utifrån den enskildes förutsättningar att nå målet egen försörjning. Arbetet ska präglas av en helhetssyn på individens och familjens situation. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att få stöd för att förändra sin situation och därigenom nå egen försörjning.

Bistånd till hyreskostnader

Kommunstyrelsen fastställer årligen riktvärden för hur hög hyra som ett hushåll kan få beviljat genom ekonomiskt bistånd. Hyresnormen i Göteborg utgår ifrån Försäkringskassans föreskrift om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad. Det är de genomsnittliga hyrorna för Storgöteborg som utgör de giltiga riktvärdena.

Socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnader tar sikte på vad en låginkomsttagare på orten kan anses kunna klara i hyra.

Hyresmarknaden i Göteborg präglas i hög grad av bostadsbrist, vilket på senare år har lett till att många människor tvingas hyra bostad i andra/tredje hand eller vara inneboende. För socialtjänsten innebär den uppkomna situationen att biståndsbedömningarna kring olika former av boenden har blivit mer komplicerade. Många hushåll riskerar att utnyttjas på en bostadsmarknad där bostadsbrist råder och det går inte att utesluta att oegentligheter sker. Därför ska socialtjänstens utredningsskyldighet gällande bistånd till hyror präglas av ett aktivt förhållningssätt som ger underlag för korrekta och väl underbyggda myndighetsbeslut.

Socialtjänstens arbetssätt ska inte uppfattas bidra till en legitimering av mycket otrygga hyresförhållanden för de människor vi är till för. Detta förhållningssätt ska gälla oavsett om det är fråga om förstahands- eller andrahandsboenden. Ökningen av antalet andrahands- och inneboendeförhyrningar gör det dock angeläget att uppmärksamma dessa förhållanden särskilt.

Socialtjänsten ska genom myndighetsutövningen motverka att

- oskäligt höga andrahandshyror betalas
- bistånd utgår för samma hyra flera gånger
- oklarhet består om hur många som verkligen bor i en lägenhet, vid en prövning av rätten till bistånd
- biståndet understöder olagliga hyresrelationer

Utredningsprinciper vid andrahandsuthyrning utan hyresvärdens medgivande samt vid inneboendeförhållanden

Genom ett aktivt ledningsstöd ska följande förhållningssätt och utredningsprinciper upprätthållas vid ärendehantering av andrahandsuthyrning:

- Socialtjänsten ska efterfråga att den enskilde inhämtar ett godkännande av andrahandsboendet från fastighetsägaren (även om avsaknaden av ett godkännande i sig inte utesluter ett gynnande biståndsbeslut).
- Klienten ska informeras om att andrahandsuthyrning utan godkännande från fastighetsägaren är otryggt och kan upphöra utan förvarning. Klienten bör därför aktivt söka finna annat boende. Informationen ska också klargöra att en sådan förändrad boendesituation kräver ett nytt ställningstagande till om rätt till bistånd till boende kvarstår.

- Klienten ska i normalfallet vara folkbokförd på adressen (lägenheten) men den som hyr ut bostaden i andra hand ska i normalfallet inte vara det. Handläggaren bör uppmana den enskilde att folkbokföra sig och sin familj där de bor.
- Den enskilde ska tydligt visa hyrans storlek och till vem den faktiskt betalas. Detta kan t.ex. visas med ett skriftligt kontrakt mellan hyresvärden och klienten. (En kontraktsmall ska kunna tillhandahållas av socialtjänsten). Uppvisande av hyresavi rekommenderas.
- Socialtjänsten ska kontrollera antalet personer folkbokförda på adressen/lägenheten.
- Om risk för bidragsbrott upptäcks inträder en utökad utredningsskyldighet för socialtjänsten. Om oklarheter kvarstår kring boendeavtalet, som påverkar rätten till bistånd, bör utredningen kompletteras med hembesök i syfte att åstadkomma större grad av klarhet. Samtycke ska inhämtas från klienten om att göra hembesök.

Genom ett hembesök kan flera oklarheter komma att redas ut:

- Hyrans skälighet kan bedömas säkrare.
- Hur stor del av lägenheten avser hyran?
- Antalet boende i lägenheten kan klargöras och hur många som är folkbokförda där?
- Bedöms klienten vara utsatt för oacceptabla boendevillkor? I sådana situationer bör utredaren beakta socialtjänstens yttersta ansvar att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå.

Även om boendesituationen inte motiverar att ekonomiskt bistånd beviljas i ett längre tidsperspektiv, t.ex. på grund av att hyran bedöms vara oskäligt hög, ska klienten ges skäligt rådrum att förändra sin boendesituation.

På motsvarande sätt ska inneboendeförhållanden utredas och granskas. I dessa fall ska även förstahandshyresgästen, i normalfallet, vara folkbokförd på lägenheten.

Till följd av sekretess undantas socialtjänsten från skyldigheten att lämna uppgifter till Skatteverket om exempelvis felaktig folkbokföring. Socialtjänsten ska dock i dialog med t.ex. Skatteverket samverka för att finna former för att öka antalet korrekta folkbokföringar.

Om bidragsbrott gentemot den egna myndigheten skett ska utredning inledas skyndsamt och polisanmälan ske.

Bistånd i form av arbetsfrämjande insatser

Det är angeläget att socialtjänsten kan erbjuda lämpliga insatser till arbetslösa personer för att underlätta återinträdet på arbetsmarknaden. Beslut om arbetsfrämjande insatser fattas enligt 4 kap. 4 § SoL och innefattar möjligheten att anvisa lämpliga stöd och kompetenshöjande insatser, såsom praktik och tidsbegränsade anställningar.

Möjligheten att få och behålla ett arbete stärks av att arbetsmarknadsinsatser kan samordnas med utbildningsinsatser. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning (NAV) har uppdraget att samordna de arbetsfrämjande insatserna till personer som är arbetslösa och dessutom beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden har etablerat Kompetenscenter i fyra olika delar av staden. Socialtjänsten kan remittera personer som inte kan få arbetsmarknadspolitiska program från Arbetsförmedlingen eller som har behov av arbetsfrämjande insatser som inte erbjuds av arbetsförmedlingen.

Bistånd i form av rehabiliteringsinsatser.

Bistånd ska alltid anpassas till den enskildes förutsättningar och behov. Alla människor har inte förutsättningar att försörja sig genom förvärvsarbete varför olika former av rehabiliterande insatser bör finnas tillgängliga för att bidra till att människor återvinner sin arbetsförmåga. Arbetslivsinriktad rehabilitering är ett ansvar för socialtjänsten och ett gemensamt uppdrag till de samverkande myndigheterna, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, regionen och kommunen. Försäkringskassan har ett samordnande uppdrag för enskilda personers rätt till rehabiliterande insatser.

Samordningsförbundet/finansiell samordning i Göteborg är en viktig part för att utveckla metoder och insatser som rör rehabilitering.

Bistånd till studerande

Vuxna studerande bör i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna.

Göteborgs Stads riktlinjer avseende studier för långtidsberoende personer (mer än 12 månader) att studera även på gymnasienivå, t.ex. för att komplettera sina ofullständiga gymnasiebetyg. Ett biståndsbeslut som avser studier på gymnasienivå ska fattas utifrån en individuell prövning och med stöd av 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver nämnden skyldighet. Bland de personer som är beroende av bidrag till sin försörjning är det vanligt att utbildningsnivån och arbetslivserfarenheten låg. Kraven på kompetens bland dem som ska konkurrera på arbetsmarknaden ökar stadigt och påverkar vilka insatser som är möjliga och lämpliga för socialtjänstens klienter. Det är socialtjänstens uppgift att vid behov motivera den enskilde till att öka sin kompetens i relation till arbetsmarknaden. Även om det är möjligt att ansöka om statliga studiemedel redan på grundnivå, ska ingen behöva skuldsätta sig för att tillgodogöra sig grundskolekompetens. Reglerna kring studiebidrag gör att socialtjänsten inte bör ställa krav på att i första hand ansöka om detta bidrag på grundskolenivå.

Som en del av Göteborgs samlade kompetensförsörjning ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd kunna delta i kortare yrkesutbildning som Göteborgs Stad utarbetat. En sådan utbildning ska ske i arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen regi och vara en del av den individuella och samordnade planeringen mellan kompetenscenter och socialtjänsten. Sådana studier ska vara möjliga att genomföra med bibehållet försörjningsstöd. Möjligheten att ansöka om aktivitetsstöd, annan ersättning eller studiemedel ska alltid undersökas. Beslut om deltagande fattas enligt Socialtjänstlagens 4 kap 4§.

Högtider, utökat försörjningsstöd

I Göteborg ska det vara möjligt att ge utökat bistånd till långtidsberoende barnfamiljer i samband med vissa högtider. Hushåll med barn, som uppburit ekonomiskt bistånd under minst 10 månader, har rätt till utökat försörjningsstöd under motsvarande två (2) valfria högtidsdagar under en 12-månaders period. Under dessa dagar fördubblas dagsnormen enligt riksnormen för respektive hushåll.

Barnets perspektiv

All verksamhet som rör barn ska vila på de grundläggande bestämmelserna i gällande lagstiftning och i FN:s barnkonvention. I Sverige är Barnkonventionen lag. Barns bästa ska tillgodoses och barn har rätt att komma till tals och få sina åsikter beaktade. Vid utredningar som rör barn ska barnets behov vara utgångspunkten vid prövning av vad som är barnets bästa. En kartläggning av barnets situation ska göras. Principen om barnets bästa kan inte användas för att frångå gällande lag men när det finns utrymme för olika tolkningar eller bedömningar kan principen användas för att välja den för barnet mest fördelaktiga lösningen. En analys av såväl positiva som negativa konsekvenser av ett beslut bör redovisas. Om ett beslut fattas där andra intressen än barnets bästa har vägt tyngre ska detta motiveras. Barnets vilja ska synliggöras och utgöra del av beslutsunderlaget. Barnet har rätt att få uttrycka sin vilja och har samtidigt rätt att slippa ta ansvar för svåra beslut. Det gäller barn som är berörda av bistånd och insatser inom socialtjänst- och funktionshinderområdet.

Agerande vid risk för missförhållanden

I 14 kap 1 § SoL framgår att myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Skyldigheten gäller alla anställda hos sådana myndigheter. Det är angeläget att socialtjänstens olika funktioner agerar samfällt när det kommer till socialnämndens kännedom att ett barn riskerar att fara illa. Oavsett var i organisationen kunskapen uppstår att ett barn riskerar att fara illa föreligger ett ansvar att agera aktivt och tillse att socialnämnden ingriper till barns skydd.

Jämställdhet

Det är självklart att kvinnor och män, pojkar och flickor ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet. I socialtjänstens mål i 1 kapitlet 1 § socialtjänstlagen föreskrivs att socialtjänsten på demokratins och solidaritetens grund ska främja människornas jämlikhet i levnadsvillkor. Män och kvinnor ska likställas och ha samma levnadsvillkor. Jämställdhetsperspektivet ska därmed ligga till grund vid varje bedömning av bistånd och en målmedveten strävan att motverka all särbehandling mellan könen måste finnas inom varje socialtjänstverksamhet.

Brottsutsatta

I socialtjänstlagens 5 kapitel 11 § har brottsoffer getts ett särskilt lagrum. Paragrafen skärptes ytterligare både 2007 och 2012, vilket är angeläget att uppmärksamma: ”Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp”. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller

har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Kvinnor som varit utsatta för våld eller andra övergrepp har ett särskilt behov till stöd för att behålla eller för att finna ett arbete. Genom en egen försörjning finns en hälsofrämjande kraft som stärker egenmakten och självbestämmandet.

Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Det bör uppmärksammas att stöd till brottsoffer inte enbart omfattar kvinnor och barn. I vissa komplicerade situationer är det nödvändigt att nära samverka med polis och andra myndigheter samt att inhämta konsultativt stöd från juridisk kompetens

Verksamheter som bedrivs av Göteborgs Stad är till exempel Stödcentrum för brottsutsatta, medlingsverksamheten, kriscentrum för kvinnor, kriscentrum för män, Barnahus Göteborg och Projekt Utväg.

I stadens trygg i-arbete är de som vill lämna organiserad kriminalitet, våldsbejakande extremism eller annan organiserad olaglig verksamhet viktig. Särskild riktlinje och policy finns i stadens för området. Försörjning och stöd till arbete är viktiga delar i ett sådant arbete.

EU/ESS-medborgare

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare ska behandlas på samma sätt som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen. Detta följer av den Nordiska konventionen (Lag om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster (1995:479)). Det är medborgarskapet som ger rätten till likabehandling. En icke-nordisk familjemedlem ska behandlas som en familjemedlem till en EU-medborgare, se nedan.

Övriga EU-medborgare

EU-medborgare och deras familjemedlemmar ska behandlas som svenska medborgare vid tillämpningen av socialtjänstlagen, om de har uppehållsrätt. Under de första tre månaderna har EU-medborgaren och dennes familjemedlemmar en ovillkorlig uppehållsrätt men förväntas under denna tid klara sin egen försörjning. Därefter åligger det socialtjänsten att självständigt bedöma om en person har uppehållsrätt vid tidpunkten för ansökan om ekonomiskt bistånd. Uppehållsrätten prövas främst utifrån 3 a kap. i utlänningslagen (2005:716) och 3 a kap. i utlänningsförordningen (2006:97). Om en person har uppehållsrätt ska socialtjänstlagen tillämpas fullt ut, dvs. principen om likabehandling gäller. Därvid ska en bedömning göras av om Göteborg är vistelse- eller bosättningskommun enligt 2 a kap SoL. I övrigt ska samma krav ställas som gäller för svenska medborgare eller andra personer bosatta i staden. Saknar personen uppehållsrätt ska han eller hon bedömas efter samma principer som papperslös, se nedan.

Papperslösa

Med papperslös avses en person som befinner sig i Sverige utan nödvändiga tillstånd och således inte kan anses bosatt i landet. Det kan t.ex. röra sig om personer som inte har sökt något uppehållstillstånd eller vars uppehållstillstånd har löpt ut eller återkallats. Hit hör också EU-medborgare och deras familjemedlemmar som saknar uppehållsrätt efter tre månaders vistelse i landet. Socialtjänstens ansvar för papperslösa personer är begränsat till stöd och hjälp i akuta situationer (nödbistånd) utifrån kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL för de som vistas i kommunen. Till gruppen papperslösa räknas inte personer som fått ett slutligt avslagsbeslut på sin asylansökan och håller sig undan så att ett beslut om avvisning eller utvisning inte kan verkställas. Dessa omfattas av Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) och saknar därför rätt till ekonomiskt bistånd med stöd av socialtjänstlagens 4 kap. 1 §, för motsvarande biståndsbehov. Detta gäller även om inga medel i praktiken betalas ut med stöd av LMA. Nödbistånd i akuta situationer för denna grupp kan istället prövas enligt 4 kap. 2 § SoL, dvs. utöver kommunens skyldigheter.

Vistelseort, bosättningskommun och särskilda regler

Göteborgs Kommun har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. (2 kap. 1 § SoL). Kommunens ansvar inom socialtjänsten har vanligen knutits till vistelsebegreppet, det vill säga till den faktiska vistelseorten och inte till folkbokföringskommunen. I Göteborgs stad finns det särskilda regler rörande överflyttningar av ärenden gällande socialtjänsten, mellan olika nämnder och även kring vistelsebegreppet inom stadens verksamheter. Dessa riktlinjer är beslutade av kommunfullmäktige. Se Göteborgs stads Riktlinjer vid överflyttning av ärenden inom individ och familjeomsorg samt funktionshinder.